

**TRAGOM ETNOMUZIKOLOŠKIH ISTRAŽIVANJA TRANDAFIRA
ŽURŽOVANA (TRANDAFIR JURJOVAN)**

**ON THE TRAIL OF ETHNOMUSICOLOGICAL RESEARCH OF
TRANDAFIR JURJOVAN**

Kristina PLANJANIN-SIMIĆ

Akademija umetnosti, Univerzitet u Novom Sadu-Srbija
The Academy of Arts, University of Novi Sad-Serbia
kristina.planjanin.simic@gmail.com

Aleksandar ANTUNOVIĆ

Muzej Vojvodine, Novi Sad, Srbija
Museum of Vojvodina, Novi Sad, Serbia
antunaleksandar@gmail.com

<https://doi.org/10.63702/csembe.2025.1.8.03>

ABSTAKT

Tragom etnomuzikoloških istraživanja Trandafira Žuržovana (Trandafir Jurjovan). Snimci tradicionalnih pesama i melodija načinjenih na početku šeste decenije 20. veka na području Vojvodine, kao rezultat terenskih istraživanja Folklornog odseka pri Etnološkom odeljenju Muzeja Vojvodine i njegovih saradnika Trandafira Žuržovana (Trandafir Jurjovan) i Erne Kiralja (Ernő Király), do sada su bili poznati stručnoj javnosti sasvim malim delom. Reč je o obimnoj kolekciji snimljenoj na magnetofonskim trakama u selima nastanjenim

ABSTRACT

The traditional songs and melodies recorded at the beginning of the sixth decades of 20 th century as the result of the Folklore department-the division of Ethnology Department of the Museum of Vojvodina and its collaborators Trandafira Žuržovana (Trandafir Jurjovan) and Erne Kiralja (Ernő Király), had remained known to the professional public in a very small part. It is an extensive collection recorded on magnetophone tapes in villages inhabited by Romanians, which contained 178 Romanian traditional songs and

rumunskim žvljem koja je sadržala 178 rumunskih tradicionalnih pesama i melodija (Kiralj, 1958: 173). Zbog nepostojanja stručnjaka i institucija 60-tih godina 20. veka koji bi se detaljnije bavili ovom problematikom, kao i uprkos oštećenjima pomenute snimljene muzičko-folklorne građe, zahvaljujući etnologima-kustosima Muzeja Vojvodine, nakon više od 60 decenija sada je sačuvana na savremenim nosačima zvuka. Kao takva ova građa predstavlja pravi etnomuzikološki raritet.

KLJUČNE REČI

Trandafir Žuržovan (Trandafir Jurjovan); Muzej Vojvodine; rumunska tradicionalna muzika; etnomuzikološka istraživanja;

UVOD

Snimci tradicionalnih pesama i melodija načinjenih na početku šeste decenije 20. veka na području Vojvodine, kao rezultat terenskih istraživanja Folklornog odeljenja Muzeja Vojvodine i njegovih saradnika Trandafira Žuržovana (Trandafir Jurjovan) i Erne Kiralja (Ernő Király), do sada su bili poznati stručnoj javnosti sasvim malim delom. Reč je o obimnoj kolekciji snimljenoj na magnetofonskim trakama u selima nastanjenim rumunskim žvljem koja je sadržala 178 rumunskih tradicionalnih pesama i melodija (Kiralj, 1958: 173). U radu će biti reči o samo jednom delu neosveljenog etnomuzikološkog doprinosa Trandafira Žuržovana koji je živeo, radio u senci etnomuzikoloških velikana evropske etnomuzikologije na

melodies (Kiralj, 1958, 173). Due to the lack of experts and the institution in the 60s of the 20th century, who would deal with this issue in more detail, as well as despite the damage to the aforementioned recorded music-folklore material, thanks to the ethnologists-curators of the Museum of Vojvodina, after more than 60 decades it has now been preserved on modern audio carriers. As such, this material represents a true ethnomusicological rarity.

KEYWORDS

Trandafir Žuržovan (Trandafir Jurjovan); Museum of Vojvodina; Romanian traditional music; ethnomusicological research;

INTRODUCTION

The traditional songs and melodies recorded at the beginning of the sixth decades of 20th century as the result of the Folklore department-the division of Ethnology Department of the Museum of Vojvodina and its collaborators Trandafir Žuržovan (Trandafir Jurjovan) and Erne Kiralj (Ernő Király), had remained known to the professional public in a very small part. It is an extensive collection recorded on magnetophone tapes in villages inhabited by Romanians, which contained 178 Romanian traditional songs and melodies (Kiralj, 1958: 173). The paper will shed light on only one part of the ethnomusicological contribution of Trandafir Žuržovan, who lived and worked in the shadow of ethnomusicological giants of European ethnomusicology in the territory of Vojvodina. I learned about the existence

teritoriji Vojvodine. O postojanju vredne muzičko-foklorne građe koja se nalazila u Muzeju Vojvodine saznala sam na prvim predavanjima Muzičkog folkloru davne 1996. godine na Akademiji Umetnosti Univerziteta u Novom Sadu na prvoj godini studija etnomuzikologije. Nakon završenih doktorskih studija 2014. godine, za građu sam se zainteresovala i uputila prvu Molbu upravi Muzeja Vojvodine 2015. godine kako bi mi bio omogućen pristup digitalizovanoj muzičko-arhivskoj građi radi proučavanja iste u naučne svrhe. Zahvaljujući trudu i zalaganju etnologu Aleksandru Petijeviću ova vredna građa digitalizovana je u prvim decenijama 21. veka. Potom je odgovornost o digitalizovanoj muzičko-foklornoj građi preuzeo Aleksandar Antunović, mladi istraživač Muzeja. U toku rada iznećemo neke od najosnovnijih podataka o delimično sačuvanoj građi koja je nekada brojala 178 rumunskih tradicionalnih pesama i melodija kako je u svom radu naveo Erne Kiralj (Kiralj, 1958), od kojih je danas sačuvano svega oko 93. Upoređujući podatke kako sa savremenom etnomuzikološkom literaturom, ali i sa trajnim snimcima načinjenim za program Radio Novog Sada, otkrivamo mnoge veze, konekcije, ali i saradnje Trandafira Žuržovana (Trandafira Jurjovan) i Gizele Suliceanu (Ghizela Sulițeanu), kao i mnogobrojnih folklornih stvaralaca čiji su trajni snimci sačuvani u arhivi nekadašnjeg Radio Novog Sada, danas Radio-televiziji Vojvodine. Veoma je važna i neosporna činjenica pedesetih i šezdesetih godina 20. veka na teritoriji Vojvodine nije postojala niti jedna institucija koja bi se bavila

of valuable music-folklore material that was in the Museum of Vojvodina at the first lectures on Music Folklore back in 1996 at the Academy of Arts of the University of Novi Sad in the first year of studying ethnomusicology. After completing my doctoral studies in 2014, I became interested in the material and sent my first request to the administration of the Museum of Vojvodina in 2015 to allow me access to digitized music-archival material for the scientific purposes. Thanks to the efforts and commitment of the ethnologist Aleksandar Petijević, this valuable material was digitized in the first decades of the 21st century. Then Aleksandar Antunović, a young researcher of the Museum, took over the responsibility for the digitized music and folklore material. In the course of the work, we will present some of the most basic data on the partially preserved material, which once numbered 178 Romanian traditional songs and melodies, as stated in his work by Erne Kiralj (Kiralj, 1958), of which only about 93 have been preserved today. Comparing the data with contemporary ethnomusicological literature, as well as with permanent recordings made for the Radio Novi Sad program, we discover many connections, connections, and cooperation between Trandafir Jurjovan and Gizela Suliceanu (Ghizela Sulițeanu), as well as numerous folklore creators whose permanent recordings are preserved in the archives of the former Radio Novi Sad, today Radio-television of Vojvodina. It is a very important and indisputable fact that in the fifties and sixties of the 20th century, there was not a single institution in the territory of Vojvodina

istraživanjem, sakupljanjem i proučavanjem folklornog muzičkog stvaralaštva. „Akademija umetnosti je počela sa radom tek 1974. godine kao jedan od fakulteta u sastavu Univerziteta u Novom Sadu.

O osnivanju odeljenja za folklor Muzikološkog odseka pri Etnološkom odeljenju Vojvođanskog muzeja u Novom Sadu saznajemo iz Pripravničkog rada (u rukopisu) Marte Bovdišove (Marta Bovdišová), pod nazivom: „Materijal Folklornog odseka (dokumentacija i smeštaj)“, (Bovdišova, 1976). Iz Zapisnika sa konferencije održane 20.10. 1955. godine povodom pomenutog osnivanja Muzikološkog odseka saznajemo: „Da bi se prišlo sistemskom sakupljanju i naučnom obrađivanju materijala sa terena iz oblasti folklor, morala bi se otvoriti institucija u kojoj bi se taj rad odvijao. Za sada se otvara Muzikološko odeljenje pri Vojvođanskom muzeju u Novom Sadu. Ovo bi bila prva stepenica za podizanje kasnije samostalne ustanove. Raniji rad se uglavnom sastojao iz prikupljanja igračkog i muzičkog folklor, u organizovanju kurseva i slično. Rad je bio samostalan ili u ekipama. Jedna ekipa je radila pri Savezu kulturno-umetničkih društava. Zaključeno je da se materijal sakupljen ranijim radom i sva postojeća stručna literatura preuzme od dosadašnjih vlasnika“ (Bovdišova, 1976:5) Iako se o Muzikološkoj sekciji na dan njenog osnivanja govorilo kao o prvoj stepenici za podizanje kasnije samostalne ustanove, kako primećuje Bovdišova, kao da je ponestalo snage za ostvarenje ovakvih planova. Saradnja sa stručnjacima polako je zamirala da bi se 1972. godine prestao i simbolički radni odnos koji se ogledao u neznatnom

that would deal with the research, collection and study of folklore music creation. "The Academy of Arts began its work only in 1974 as one of the faculties of the University of Novi Sad.

We learn about the establishment of the Department of Folklore of the Department of Musicology at the Ethnology Department of the Vojvodina Museum in Novi Sad from the Internship report (in manuscript) of Marta Bovdišová, entitled: "Materials of the Department of Folklore (documentation and accommodation)", (Bovdišova, 1976). From the Minutes of the conference held on October 20. th 1955, on the occasion of the mentioned founding of the Department of Musicology, we learn: "In order to systematically collect and scientifically process material from the field in the field of folklore, an institution would have to be opened in which this work would take place. For now, the Department of Musicology is being opened at the Vojvodina Museum in Novi Sad. This would be the first step towards establishing an independent institution later. The earlier work consisted mainly of collecting dance and musical folklore, organizing courses and the like. The work was independently or in teams. One team worked at the Association of Cultural and Artistic Societies. It was concluded that the material collected from earlier work and all existing professional literature should be taken over from the previous owners" (Bovdišova, 1976: 5). Although the Musicological Section was spoken of on the day of its foundation as the first step towards the establishment of a later independent institution, as

honoraru davanom poslednjem stalnom honorarnom saradniku. O materijalu prikupljenom u Muzikološkoj sekciji nastavili su da se brinu radnici Etnološkog muzeja. Fond fonoteke (magnetofonskih traka sa snimcima narodnih pesama i melodija a i materijalom koji se odnosi na narodne običaje-razgovor o običajima) sastoji se od 156 magnetofonskih traka (od toga 101 sa snimcima mađarskih narodnih pesama i melodija, 13 sa slovačkih, 12 srpskih, 9 rumunskih, 5 bunjevačkih, 3 ciganskih, 2 šokačkih i 2 magnetofonske trake sa snimcima rusinskih pesama i melodija (Bovdišova, 1975: 3). „Iako sa skromnim sredstvima i sa samo nekoliko dobrovoljaca saradnika-stručnjaka, Muzikološka sekcija je ubrzo otpočela sa radom na organizovanju mreže spoljnih saradnika (organizator posla bio je Erne Kiralj (Ernő Király), muzičar i kompozitor) zaposlen u Radio Novi Sad“ (Bovdišova, 1975:5). Među stalnim spoljnim saradnicima bio je i Trandafir Žuržovan.

TRANDAFIR ŽURŽOVAN (TRANDAFIR JURJOVAN)

Bio je jedan od najznačajnijih, neumornih folklornih pregaoca rumunskog folklora iz srpskog dela Banata. Otkrio je čitav niz talenata, vokalnih i instrumentalnih solista istinske umetničke vrednosti (Fracile, 2021:32). Iako je svoj najveći deo radnog životnog veka proveo kao muzički producent (od 1957. godine) i šef redakcije Radio Novog Sada, u ovom radu pokušaćemo da delimično osvetlimo njegov neumorni višedecenijski etnomuzikološki rad i doprinos koji je ostao u senci primarnog posla muzičkog producenta ostajući nepravedno zapostavljen,

Bovdišova notes, it was as if the strength to realize such plans had run out. Cooperation with experts slowly died down, and in 1972 the symbolic employment relationship ended which was reflected in the small fee given to the last part-time associate. The staff of the Ethnological Museum continued to take care of the material collected in the Ethnological Museum. Slovakian, 12 Serbian, 9 Romanian, 5 of Bunjevci, 3 Gypsy, 2 of Šokci and 2 tapes with recordings of Ruthenian songs and melodies (Bovdišova, 1975: 3). “Although with modest means and with only a few volunteer collaborators-experts, the Musicological Section soon began work on organizing a network of external collaborators (the organizer of the work was Ernő Király, musician and composer) employed at Radio Novi Sad” (Bovdišova, 1975: 5). Trandafir Žuržovan was among the permanent external collaborators.

TRANDAFIR ŽURŽOVAN (TRANDAFIR JURJOVAN)

He was one of the most significant, tireless folklorists of Romanian folklore from the Serbian part of the Banat. He discovered a whole range of talents, vocal and instrumental soloists of true artistic value (Fracile, 2021:32). Although he spent most of his working life as a music producer (since 1957) and head of the editorial office of Radio Novi Sad, in this paper we will try to shed some light on his tireless multi-decade ethnomusico-logical work and contribution that remained in the shadow of the primary job of a music producer, being unfairly neglected, both by his contemporaries and

kako od njegovih savremenika i kolega, tako i u naučnom smislu. O pravim razlozima iznesene činjenice možemo samo spekulirati i izneti određene pretpostavke prateći istorijske činjenice ali i tragove pomena ovog nedovoljno istraženog etnomuzikologa čiji je rad ostavio neizbrisiv trag u istoriji Radio Novog Sada.

Ono šta sa sigurnošću znamo jeste da je reč o etnomuzikologu koji je zaslužan za objavljivanje tada prve monografije o muzikom folkloru Rumuna u tadašnjoj Jugoslaviji pod nazivom *Folclor muzical Românesc din Ovcea* (Jurjovan, 1983). Iz predgovora ove monografije, koju je napisao Radu Flora, profesor rumunskog jezika sa Univerziteta u Beogradu, saznajemo o daljoj intenciji autora. Iz njega saznajemo da je Trandafir Žuržovan bio na putu sakupljanja građe za dve publikacije koje, na žalost, nikada nisu ugledale svetlost dana. Kako navodi Flora: "Koliko znamo autor nam obećava jednu kompleksnu monografiju poput ove koja će obuhvatiti sve, ili skoro sve specifičnosti rumunske tradicionalne muzike iz ovog dela Banata - S.A.P.V. i za koju verujemo da je neophodna" Koliko nam je poznato, autor nam takođe obećava složenu monografiju ove vrste, koja bi obuhvatila sve - ili skoro sve - rumunske lokalitete u ovom delu Banata, autonomne pokrajine Vojvodine, što bi, verujemo, bio koristan i neophodan dodatak pomenutim književno-folklornim izdanjima S.L.R. i trećem, o basnama, koje je trenutno u pripremi" (Jurjovan, 1983 prema: Flora, predgovor). Prema rečima Jona Lelea, Trandafir Žuržovan je snimio muzičko-folklorni materijal u 38 sela na području srpskog dela Banata i sakupio čak 2043 pesama i melodija (Lelea, 1995: 67) a koje se nalaze u vlasništvu istraživača. Moramo

colleagues, and in a scientific sense. We can only speculate about the real reasons for the stated facts and make certain assumptions following the historical facts but also traces of the mention of this insufficiently researched ethnomusicologist whose work left an indelible mark in the history of Radio Novi Sad.

What we know for sure is that he is an ethnomusicologist who is responsible for the publication of the first monograph on the folklore music of Romanians in the former Yugoslavia, entitled *Folclor muzical Românesc din Ovcea* (Jurjovan, 1983). From the preface of this monograph, written by Radu Flora, a professor of the Romanian language at the University of Belgrade, we learn about the further intention of the author. From it we learn that Trandafir Žuržovan was on his way to collect material for two publications that, unfortunately, never saw the light of day. As Flora states: "As far as we know, the author promises us a complex monograph like this one, which will include all, or almost all, of the specificities of Romanian traditional music from this part of the Banat - S.A.P.V., and which we believe is necessary." editions of S.L.R. and the third, about fables, which is currently being prepared" (Jurjovan, 1983 according to: Flora, preface). According to Ion Lelea, Trandafir Žuržovan recorded music-folkloric material in 38 villages in the area of the Serbian part of Banat and collected as many as 2043 songs and melodies (Lelea, 1995: 67), which is in the possession of researcher. We must emphasize the fact that the

naglasiti činjenicu da zaostavština Trandafira Žuržovana ni do danas nije proučena u celosti.

Sa sigurnošću znamo da je na području teritorije Banata, prve melografske zapise načinio Bela Bartok (Fracile 2021: 18). Na nekadašnjoj teritoriji Jugoslavije čuvenim istraživačima iz Rumunije Konstantinu Brailoju (Constantin Brăiloiu), a potom i njegovim sledbenicama Emiliji Komišel (Emilia Comișel) kao i Ghizeli Suliceanu (Ghizela Sulișteanu), u srpskom delu Banata upravo je pomagao Trandafir Žuržovan. Tome svedoče mnogi podaci zabeleženi u literaturi o kojima ćemo izneti samo neka zapažanja upoređujući u nastavku i analizu muzičko-folklorne građe magnetofonskih traka načinjenih u periodu 1957–1958. godine za potrebe Muzeja.

ETNOMUZIKOLOŠKI MATERIJAL MUZEJA VOJVODINE NA RUMUNSKOM JEZIKU IZ 1957/1958.

Kada je reč o kolekciji snimljenoj na magnetofonskim trakama u selima nastanjenim rumunskim življem koja je nekada sadržala 178 rumunskih tradicionalnih pesama i melodija (Kiralj, 1958, 173), primećujemo da je sačuvani i neoštećeni deo digitalizovane muzičko-arhivske građe u mnogome smanjen u odnosu na prethodne navode Erne Kiralja. Sastoji se od 6 CD-a koji nose muzejske oznake:

CD 1-1, CD 1-2, CD 2-1,2, CD 4-1,2, CD 5-1,2, CD 6-1,2,3. Vidljivo je da u nizu nedostaje CD 3 koji nam nije dat na raspolaganju. Reč je o muzičkoj folklornoj građi koja je snimana u selima: Markovac (Mărcovăț) ukupno 44 primera, Deliblato

legacy of Trandafir Žuržovan today it is not fully studied.

For sure we know that in the territory of the Banat, the first melographic records were made by Béla Bartók (Fracile 2021: 18). In the former territory of Yugoslavia, the famous researchers from Romania, Constantin Brăiloiu, and then his followers Emilia Comișel and Ghizela Sulișteanu, in the Serbian part of the Banat, were helped by Trandafir Žuržovan. This is evidenced by many data recorded in the literature, about which we will present only some observations, comparing below and the analysis of the music-folklore material of the tapes made in the period 1957–1958. year for the needs of the Museum.

ETHNOMUSICOLOGICAL MATERIAL OF THE MUSEUM OF VOJVODINA IN ROMANIAN LANGUAGE FROM 1957/1958.

When it comes to the collection recorded on tapes in the villages inhabited by Romanians, which once contained 178 Romanian traditional songs and melodies (Kiralj, 1958: 173), we note that the preserved and undamaged part of the digitized music-archival material is much reduced compared to Erna Kiralj's previous statements. It consists of 6 CDs bearing museum markings:

CD 1-1, CD 1-2, CD 2-1,2, CD 4-1,2, CD 5-1,2, CD 6-1,2,3. It is obvious that CD 3 is missing in the series, which was not made available to us. We are talking about musical folklore material that was recorded in the villages: Markovac (Mărcovăț) in total 44 examples,

(Deliblata) 19 primera, Mesić (Mesici) 14 primera kao i u selu Kovin (Covin) 5 primera. Dakle, sačuvana građa broji oko 93 muzička primera usled oštećenja određenih magnetofonskih traka, ali i brisanja muzičkog materijala, kao što je to slučaj sa materijalom koji nosi oznaku CD 6-2,3. U daljem izlaganju iznećemo samo neka od interesantnih zapažanja o ovom sačuvanom materijalu.

Prvi CD nosi oznaku CD 1-1 sadrži snimljeni materijal zabeležen u selu Markovac (Mărcovaț). On broji 10 muzičkih primera od kojih su 4 melodije izvedene na violini od strane Mihai Sărman rođenog 1929. godine dok je 6 primera zabeleženo u vokalnom izvođenju. Digitalizovani materijal sa oznakom CD 1-2, broji ukupno 21 primer vokalne i instrumentalne građe. Narodni orkestar iz sela Markovac (Orchestra populară din Mărcovaț) izveli su: "Cărăbășășce", "De doi", "Hora ș axionu", "Axionu lu Alexa Bulică, "Cârligu ș poșovaica" i "Ardeleana la ușa cortului". Kuriozitet je da su snimljeni i pojedini primeri dečijeg folkloru: tri brojalice i pesma uz igru „Vin doi domni din București”, jedna recitacija inspirisana tragedijom potom jedna bajalica (descântare), dve tužbalice (bocet), kao i razgovor sa pojedinim kazivačima o načinu privređivanja i tadašnjim teškoćama života.

CD 2-1,2 sadrži 14 pesama takođe snimljenih u selu Markovac. Pored pesama ljubavne sadržine, nailazimo i na dve tužbalice. Moram napomenuti činjenicu da su neke pesme nerazgovetne usled starosti i

Deliblato (Deliblata) 19 examples, Mesić (Mesici) 14 examples as well as in the village of Kovin (Covin) 5 examples. Thus, the preserved material numbers about 93 musical examples due to damage to certain tapes, but also to the deletion of musical material, as is the case with the material marked CD 6-2,3. In the following presentation, we will present only some of the interesting observations about this preserved material.

The first CD is labeled CD 1-1 and contains recorded material recorded in the village of Markovac (Mărcovaț). It counts 10 musical examples, of which 4 are melodies performed on the violin by Mihai Sărman born in 1929, while 6 examples are recorded in vocal performance. The digitized material marked CD 1-2 has a total of 21 examples of vocal and instrumental material. The folk orchestra from the village of Markovac (Orchestra populară din Mărcovaț) performed: "Cărăbășășce", "De doi", "Hora ș axionu", "Axionu lu Alexa Bulică, "Cârligu ș poșovaica" and "Ardeleana la ușa cortului". It is a curiosity that some examples of children's folklore were also recorded: three counters and a song with the game "Vin doi domni din București", one recitation inspired by the tragedy, then one fairy tale (descântare), two laments (bocet), as well as a conversation with some narrators about the way of living and the difficulties of life at that time.

CD 2-1,2 contains 14 songs also recorded in the village of Markovac. In addition to songs with love content, we also come across two laments. I must mention the fact that some songs are indistinct due to the

loše dikcije pojedinih kazivača, dok se na drugim vokalnim primerima jasno čuju oštećenja magnetofonske trake što znatno otežava tumačenje tekstova pesama, kao i transkripciju istih.

CD 4-1,2 sadrži 14 numera od kojih je snimljeno u selu Deliblata, dok je 1 od pesama snimljena u selu Kovin. Među njima se nalaze i dve instrumentalne melodije *ardeleana* otpevane od strane kazivača na neutralni slog "La, la" iz repertoara tradicionalnih igara. Pesme uglavnom pripadaju kategoriji svakidašnjih pesama i pesama uz igru.

CD 5-1 sarži ukupno 19 muzičkih numera od kojih je 17 rumunskom jeziku snimljenim u selima Kovin i Deliblata. Dve melodije su zabeležene na romskom jeziku u Deliblata. Prvih 5 primera su zabeležene u vokalnom izvođenju u selu Kovin, dok su ostale zabeležene u selu Deliblata. Zabeležena je samo jedna instrumentalna melodija na violini i jedna "Ardeleana" koja je vokalno izvedena od strane kazivača na neutralni slog "La, la". Reč je o pesmama koje uglavnom pripadaju folkornim kategorijama svakidašnjih pesama, ali i tri primera dečijeg folkloru tj. brojalice.

Poslednji u nizu digitalnih materijala sa oznakom CD 6-1 predstavlja materijal snimljen u selu Mesić (Mesici) 1958. godine. Kazivač je bio čuveni instrumentalista Vinu Nicolaie. Jedan je od prvih istaknutih solista na taragotu i fruli Radio Novog Sada čiji najplodotvorniji stvaralački period obuhvata između 1960-1980. godine (Ocolişan Baba, 2013: 456-457). Ono što čini interesantnim ovaj materijal jeste da, pored

age and poor diction of some singers, while on other vocal examples, damage to the tape can be clearly heard, which makes it much more difficult to interpret the lyrics of the songs, as well as their transcription.

CD 4-1,2 contains 14 tracks, 13 of which were recorded in the village of Deliblata, while 1 song is recorded in the village of Kovin. Among them are two instrumental „Ardeleana“ melodies sung by the teller on the neutral syllable "La, la" from the repertoire of traditional dances. The songs mostly belong to the category of everyday songs and dance songs.

CD 5-1 contains a total of 19 musical tracks, 17 of which are in Romanian, recorded in the villages of Covin and Deliblata. Two melodies were recorded in the Romanian language in Deliblata. Only one instrumental melody on the violin and one "Ardeleana" was recorded, which was performed vocally by the narrator on the neutral syllable "La, la". These are songs that mostly belong to the folklore categories of everyday songs, but also three examples of children's folklore, countings.

The last in the series of digital records with the label CD 6-1 represents the material recorded in the village of Mesić (Mesici) in 1958. The teller was the famous instrumentalist Vinu Nicolaie. He is one of the first prominent soloists on the taragot and flute of Radio Novi Sad, whose most fruitful creative period spans between 1960-1980. (Ocolişan Baba, 2013: 456-457). What makes this material interesting is that, in addition to

instrumentalnih izvedbi na taragotu, veliki broj pesama je snimljeno i vokalno. Tako, na primer, prva u nizu zabeleženih pesama i melodija 1958. u Mesiću "Pentru mândra care-mi place" (vokalno i instrumentalno) već se našla svoje mesto na radio talasima i u arhivi Radio Novog Sada počev od 1959. godine (Ocolișan Baba, 2013: 457) upravo zahvaljujući etnomuzikološkom, aranžerskom i producentskom radu Trandafira Žuržovana. Kako primećuje Ocolișan Baba: "U svojim interpretacijama Vinu Nicolaie ostao je veran tradicionalnoj muzici specifičnoj za srpski deo Banata koju je negovao i čuvao sa velikim žarom i majstorstvom" (Ocolișan Baba, 2013: 456-457). Ovaj instrumentalni materijal u sebi sadrži: "Doina", "Ardeleana", "Joc de doi", "horă" etc.

U savremenom dobu kada je duhovno nasleđe često osporavano kao vrednost u aktuelnoj društvenoj zbilji (Ивков, Пешић, Плањанин-Симић, 2024: 7) iz ove vredne građe odabrali smo i za ovu priliku priložili notni zapis uspavanke koja je publikovana od strane Ghizele Suliceanu (Ghizela Sulițeanu). (Primer br. 1)

Međutim ono što otkrivamo je možda nova folklorna podkategorija koja će u budućnosti zahtevati detaljnija proučavanja jedne šire folklorne literature jer je u pitanju zapravo redak primer uspavanke-tužbalice pod nazivom „Culca-ce Ionelule“ - "Evo, Evo șa mea doare". Nakon uspavanke koju je zabeležila Ghizela Sulițeanu pod nazivom „Culca-ce Ionelule“ (Sulițeanu, 1986: 351), odnosno nakon uspavlivanja deteta

instrumental performances on taragot, a large number of songs were also recorded vocally. Thus, for example, the first in a series of songs and melodies recorded in 1958 in Mesić, "Pentru mândra care-mi place" (vocal and instrumental) has already found its place on the radio waves and in the archives of Radio Novi Sad starting from year 1959. (Ocolișan Baba, 2013: 457) precisely thanks to the ethnomusicological, arrangement and production work of Trandafir Žuržovan. As Ocolișan Baba notes: "In his interpretations Vinu Nicolaie remained faithful to the traditional music specific to the Serbian part of the Banat, which he nurtured and preserved with great deal and mastery" (Ocolișan Baba, 2013: 456-457). This instrumental material contains: "Doina", "Ardeleană", "Joc de doi", "Horă" etc.

In the modern era when spiritual heritage is often challenged as a value in current social reality (Ивков, Пешић, Плањанин-Симић, 2024: 7) from this important material we have selected and for this occasion attached the musical example of a lullaby published by Ghizela Sulițeanu. (Example No. 1)

However, what we discover is perhaps a new folklore subcategory that will require more detailed studies of a wider folklore literature in the future, because it is actually a rare example of a lullaby-lament called "Culca-ce Ionelule" - "Here, Evo șa mea doare". After the lullaby recorded by Ghizela Sulițeanu called "Culca-ce Ionelule" ("Sleep on me Ionel") (Sulițeanu, 1986: 351), i.e. after putting the child to sleep, i.e. grandmother immediately followed

tj. unuka, odmah sledi tuženje za tragično umrlom ćerkom na porođaju u nastavku pod nazivom: „Evo, Evo űa mea doare“. Za nju ćemo priloűiti tekst koji je zabeleűen u selu Markovac 1957. godine.
(Primer br. 1)

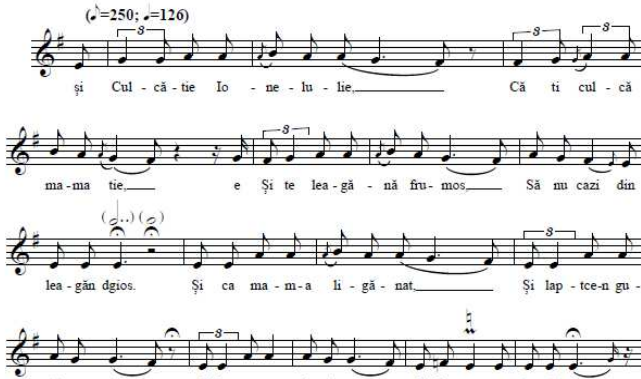
by a lawsuit for a daughter who tragically died during childbirth, in the sequel entitled: "Evo, Evo űa mea doare" ("Eva, Eva, you are my pain). We will attach the lyrics the lullaby-lament that was recorded in the village of Markovac in 1957. (Example No. 2)

T. 27. (X. 1. 4) 123 (265)
(XXXIII) 1. 7.)

Tr.J. mg. VIII, 494
Colecűia Trandafir űurűovan

Marcovăt, P.A.S. Voivodina,
R.S.F. Jugoslavia, 1957.
Piersa Adam, 58 a.

(♩=250; ♪=126)

űi Cul - cĂ - tie Io - ne - lu - lie, CĂ ti cul - cĂ
ma - ma tie e űi te lea - gĂ - nĂ fru - mos SĂ mu cazi đin
lea - gĂn dgios. űi ca ma - m - a li - gĂ - nat. űi lap - tce - n gu -
rĂ ű - o dat. űi fru - mos te - o le - gĂ - nat. űi fru - mos te le - gĂ - nat.

Primer br. 1: Trandafir űurűovan ustupio je prvi deo ove melodije-uspavanke, pod nazivom „Culca-ce Ionelule“, Ghizeli Suliűeanu i ona je publikovana u knjizi *CĂntecul de leagĂn* (Suliűeanu, 1986: 351) i nosi oznaku: "T.27. (X. I. 4) 123 (256)"

Example No. 1: Trandafir űurűovan gave the first part of this melody-lullaby, entitled "Culca-ce Ionelule", to Ghizela Suliűeanu and it was published in the book *CĂntecul de leagĂn* (Suliűeanu, 1986: 351) and marked by: "T.27. (X. I. 4) 123 (256)"

Primer br. 2: Tekst uspavanke-tuűbalice *CulcĂ-ce Ion'elule/Evo, Evo űa mea doare*, izvodi Piersa Adam, 58 godina:

*CulcĂ-ce Ion'elule,
CĂ ci culcĂ mama tĂ,
űi ci l'eagĂnĂ frumos,
SĂ nu cadűi đin l'eagĂn j'os.
CĂ ci-o mama ligĂnat,
űi lĂpcicĂ mi ű-o dat.
//: űi frumos ci-o l'igĂnat//:
//: Evo! Evo! ű-a mea doare //:
//: Muma-n lumii n-o mĂi are//:
DĂ űaisprĂc'ie ani dĂ dzil'e,
űi ce-ai dus fico dĂ min'e.
CĂ puiu mi la-i lĂsat,*

Example No. 2: The text of the lullaby-lament *Sleep on me Ionel/Eva, Eva you are my pain*, performed by Piersa Adam, 58 years old:

*Sleep on me Ionel,
Because your mother puts you to sleep,
And puts you to sleep gently,
So that you don't fall out of the cradle.
Because your mother rocked you,
And she put milk in your mouth.
And I don't know how I put you to sleep,
No matter how I rocked you.
Eva!Eva! You are my pain,
You are the mother's greater pain in the
world!
Because at the age of sixteen,*

*Mumii prea mult năcaz.
Toată doarea să m-o laș.
Ș' mă mier sângur dă min'e,
Cum pământu mă- măi țin'e.
Dă muma cum l-o criscut.
Vremia-i dă căsătorit.
Ș' nu-i n'ime' dă pli'cat,
În sat mumii dă- ntrăbat.
Micuțul să-l căpărăscă,
Ș' pră Ionel să-l pițască.
Muma tot mi s-o găngit(o),
Cum a fost al tău pământ(o),
Ș' cum tu l-ai putrădzât(o).
Ș' dă min'i cum ce-ai lăsat,
Ș' pră Ion'el nu l-ai știut.
Cum muma mi l-o criscut. ect.*

*You are already gone from me, my
daughter.
And you left me little sweetheart.
And I wonder to myself,
How does the earth hold me anymore?
How did his grandmother raise him?
It's time to get married,
And there's no one to go,
To the village to ask his mother,
To pay for the little one,
And to ask Jonel to marry him.
Grandma kept thinking,
What kind of land was yours?
And how you fell apart in it?
And how you left me,
And you never met Ionel. ect.*

Tužbalice su umetnička ostvarenja koja se nalaze „na granici lirskog i epskog“ oslikavajući aspekte porodičnog života (Jurjovan, 1983: 54-55 prema: Flora, 1975: 175). Najčešća su tri momenta tj. prilike za tuženjem: 1) u kući pokojnika, 2) na putu za groblje, 3) kod krsta (kod nadgrobnog spomenika). Njihov tekst razvija najrazličitije teme žaljenja za pokojnikom i njegovim životom. Najčešće se odvija u VIII-cu, ređe VII-cu. Kroz tekstove tužbacice se najčešće izražavaju emocije: boli, žalosti, evociraju se momenti iz pokojnikovog života, ističu se njegove vrline, navode se okolnosti pred smrt, okolnosti pod kojima je umro, ali i nedaće na koje nailaze ukućani i oni koji su ostali u životu nakon njegove smrti. Karakteristična sredstva poetskog izražavanja jeste česta uporeba eksklamacija, deminutiva, raznih oblika ponavljanja, kontrasta ali i metafora. Uspavanka-tužbalica predstavlja jedinstvenu vokalnu kreaciju istovremenog uspavlivanja i tuženja,

Lamentations are works of art that are "on the border between lyrical and epic", depicting aspects of family life (Jurjovan, 1983: 54-55 according to: Flora, 1975: 175). The most common are three moments, i.e. opportunities for suing: 1) in the house of the deceased, 2) on the way to the cemetery, 3) at the cross (at the tombstone). Their text develops various themes of mourning for the deceased and his life. Versification system indicate the verses composed of 8 syllables or rarely 7 syllables. Emotions are most often expressed through the texts of the plaint: pain, grief, moments from the deceased's life are evoked, his virtues are highlighted, the circumstances before his death, the circumstances under which he died, but also the adversities faced by family members and those who remained alive after his death are mentioned. Characteristic means of poetic expression are the frequent use of exclamations, diminutives, various forms of repetition, contrast, and metaphors. The lullaby - lamentation is

gde se tuženje ne odvija nad pokojnikom ili grobom pokojnika nego nad kolenkom tj. detetom prilikom uspavlivanja. U njoj se na redak način prepliću neizreciva tuga i bol prema pokojnici, ali i ljubav, briga i potreba da se novi član porodice dete uspava, a koje je pri rođenju ostalo bez majke.

ZAKLJUČAK

Rasvetljavanje melografskog rada Trandafira Žuržovana unutar nekadašnjeg Etnološkog muzeja (danas Muzeja Vojvodine) svakako će doprineti razumevanju, funkciji ali i otkrivanju novih žanrova poput retko zabeležene podkategorije uspavanke-tužbalice. U narednom periodu publikacija nepoznatih folklornih istraživanja na području srpskog dela Banata ukazala bi na neizmeran i skriveni doprinos u smislu funkcije, tematike ali i stila interpretacije kojeg je Trandafir utkao u svoje muzičke aranžmane u okviru bogate produkcije Radio Novog Sada, prve radijske medijske kuće koja je negovala tradicionalnu rumunsku muziku na teritoriji Vojvodine. Nakon dugogodišnje etnomuzikološke, uredničke i producentske delatnosti u Radio Novom Sadu, Žuržovanova karijera opisuje putanju svestranog muzičkog pregaoca. Njegova neobično razgranata delatnost, trajno je izmenila i znatno obogatila kulturni pejzaž teritorije Vojvodine na kojem je proveo najplodniji period svog života. Danas, nakon više od jednog veka od rođenja Trandafira Žuržovana (1924-2011), čini se da njegovo stvaralaštvo nije izgubilo na

a unique vocal creation of simultaneous lulling and lamentation, where the lamentation does not take place over the deceased or the deceased's grave, but over the cradle, i.e. the child when putting him to sleep. Unspeakable sadness and pain towards the deceased, but also love, care and the need to put the new member of the family to sleep, a child who was left without a mother at birth, are intertwined in it in a rare way.

CONCLUSION

Illuminating the melographic work of Trandafir Žuržovan inside the former Ethnological Museum (today the Museum of Vojvodina) will certainly contribute to the understanding, function, but also to the discovery of new genres such as the rarely recorded subcategory of lullabies-lamentations. In the following period, the publication of unknown folklore research in the area of the Serbian part of the Banat would indicate an immense and hidden contribution in terms of function, subject matter, but also the style of interpretation that Trandafir weaved into his musical arrangements within the rich production of Radio Novi Sad, the first radio media company that fostered traditional Romanian music in the territory of Vojvodina. After many years of ethnomusicological, editorial and production activities at Radio Novi Sad, Žuržovan's career describes the trajectory of a versatile musical performer. His unusually branched activity permanently changed and significantly enriched the cultural landscape of the territory of Vojvodina where he spent the most fruitful period of his life. Today, after more than a century since the birth of Trandafir Žuržovan (1924-2011), it seems that

aktuelnosti, bilo da je reč o bogatoj radijskoj produkciji ili etnomuzikološkom radu koji čeka na nove uvide i otkrića. Ime Trandafira Jurjovana svakako zauzima počasno mesto u istoriji rumunskih folklorista (Vasile, 2022: 18).

his creativity has not lost its relevance, whether it is a rich radio production or an ethnomusicological work that awaits new insights and discoveries. The name of Trandafir Jurjovan certainly occupies an honorable place in the history of Romanian folklorists (Vasile, 2022: 18).

LITERATURA • REFERENCES

- Bovdišová M. (1976) *Materijal Folklornog odseka (dokumentacija i smeštaj)*. Pripravnički rad, rukopis. Novi Sad: Vojvođanski muzej.
- Flora, R. (1975). *Folclor literar BănăȚean*. Pančevo: Libertatea.
- Frățilă N. (2021). *Creaiii muzical-folclorice ale Românilor din Banatul Sârbesc*. Zrenianin: Institutul de Cultură al Românilor din Voivodina.
- Ивков В., Пешић С., Плањанин-Симић К. (2024). *Традиционално певање на Академији уметности у Новом Саду*. Нови Сад: Универзитет у Новом Саду, Академија уметности.
- Jurjovan T. (1983). *Folclor muzical Românesc din Ovcea*. Ovcea: Societatea cultural-artistică „Steaua“.
- Kiralj E. (1958). *O radu Muzikološke sekcije Vojvođanskog muzeja u Novom Sadu*. Novi Sad: Rad Vojvođanskog muzeja, Novi Sad.
- Lelea I. (1995). *Categorii funcțional-tematice și structurale ale folclorului iugoslav și românesc*. Novi Sad: Societatea de limba română din Voivodina. Republica Serbia.
- Ocolișan Baba I. (2013). *Lexiconul soliștilor vocali și instrumentiști al postului de Radio Novi Sad, radio Novi Sad la 60 de ani*. Panciova: Editura Libertatea.
- Vasile, V. (2022). Trandafir Jurjovan. *CERCETĂRI ȘI STUDII. Etno-Muzicologie, Bizantinologie și Etnologie*, Nr. 5 (1/2022). Timișoara, România: Editura Eurostampa.